

Original title: Kritická praxe sociální práce v kontextu kontroly

Title in English: Critical Practice of Social Work in the Context of Control

Abstrakt

Nedílnou součástí sociální práce jsou jak pomoc, tak kontrola. Zatímco teoriím pomoci je v českém kontextu sociální práce věnována celá řada publikací, kontrola zůstává spíše opominuta. Všechny české dostupné publikace se zabývají otázkou, kdy a jak je legitimní jednat vůči klientovi kontrolně, aniž by pojem kontroly uceleně konceptualizovaly. Zpracování tématu kontroly z kontextu kritické sociální práce absentuje v českém kontextu zcela. Toto téma není ale uceleně zpracováno ani v zahraničních odborných publikacích věnovaných kritické sociální práci. Absence odborných zdrojů je o to více překvapující, že v současné společnosti stále více ovládané neoliberálními hodnotami se role kontroly v sociální práci stává klíčovou. To s sebou nese otázky, kdy je realizace kontroly z kritické perspektivy ještě legitimní a kdy už nikoliv, a jak z této perspektivy kontrolu legitimně vykovávat. Z výše uvedených důvodů je cílem habilitační práce reflektovat, jak neoliberální směřování sociálního státu ovlivňuje fungování sociální práce v její kontrolní roli, a navrhnout, jak v tomto kontextu vykonávat kontrolu, aby působení sociálních pracovníků nebylo opresivní. K dosažení cíle byl zvolen teoretický výzkum postavený na analýze dokumentů ve vztahu k první části cíle, a posléze syntéza klíčových zjištění do návrhů postupu ve vztahu ke druhé části cíle. Výstupem habilitační práce je návrh praktických vodítek, jak z pozice kritické sociální práce postupovat při posuzování nepříznivé situace klienta, jak pracovat s právem a jak volit vhodná řešení s ohledem na zjištěná rizika dané situace klienta.

Abstract

Helping and control are an integral part of social work. While a number of publications are devoted to theories of helping in the Czech context of social work, the control remains rather omitted. All these available publications deal with a question of when and how is legitimate to act with control over the client, without comprehensively conceptualizing the concept of control. The topic of control from the context of critical social work is absent from the Czech context. However, this topic is not comprehensively elaborated even in foreign professional publications devoted to critical social work. The lack of professional resources is even more surprising because in today's society, that is increasingly dominated by neoliberal values, the role of control in social work is becoming essential. This raises questions as to when the implementation of control from a critical perspective is still legitimate and when it is not, and how to control legitimately from that perspective. For the above mentioned reasons, aims of habilitation thesis is to reflect how the neoliberal direction of the welfare state affects functioning of social work in its control role, and to propose how to implement control in this context so that social workers do not act oppressively towards clients. To achieve the goal there had been chosen a theoretical research based on the analysis of documents in relation to the first part of the aim and then the synthesis of key findings into the process proposals in relation to the second part of the aim. The output of the habilitation thesis is a proposal of practical guidelines on how to proceed from the position of critical social work in assessing the client's unfavourable situation, how to work with law and how to choose suitable solutions with respect to the identified risks of the given situation.